

**Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон
Донишқадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба
номи академик М.С. Осимӣ дар
шаҳри Хучанд**

Бахшида ба 30 солагии Истиқлолияти
давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон

М.М. Султонова

ТАҲИЯИ БИЗНЕС НАҚША

Китоби дарсӣ

барои омӯзгорон ва донишҷӯёни ихтисосҳои иқтисодӣ

Хучанд 2021

УДК 658.012.2
ББК 65.290- 23я73

Дар ҷаласаи ШИМ ДПДТХ ба номи
М.С.Осимӣ дида баромада маъқул
дониста шуд ва барои нашр тавсия карда
шуд. Сурагҷаласаи гайринавбати
аз«_1апрель_» 2021

*Бо қарори Хайати Мушовараи вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии
Тоҷикистон аз _29 июни_ соли 2021 № 9/13, Шурои миллии таҳсилот аз
29.04.2021, №03 тасдиқ шудааст.*

*Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М.С.
Осимӣ,
кафедраи иқтисоди муҳандисӣ ва менеҷмент*

**М.М. Султонова. Китоби дарсӣ аз фанни «Таҳияи бизнес-нақша», Хучанд,
- 218 саҳ.**

Муқарризон: Асророва М.А. – н.и.и., дотсенти кафедраи менеҷменти
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон, ш. Хучанд.

Рахимов А.М. - д.и.и., профессор, мудири кафедраи иқтисоди назария
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон, ш. Хучанд.

Мухитдинова Ш.С. - н.и.и. мудири кафедраи Донишкадаи иқтисод ва савдои
Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон

Муҳаррир: Низомова Т.Д. - д.и.и., профессори кафедраи иқтисодиёти
корхонаҳо ва соҳибқорӣи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Китоби дарсӣ аз фанни “Таҳияи бизнес нақша” барои дарсҳои назариявӣ ва амалии фанни мазкур пешбинӣ гардидааст. Дар китоби дарсӣ мундариҷаи мавзӯҳои лексионӣ оварда шудаанд, ки ҳар яки онҳо вожаҳои калидӣ, мафҳумҳои асосӣ, расмҳо, тестҳо ва саволҳо барои худсанҷӣ оид ба мавзӯҳоро дарбар мегиранд.

Китоби дарсӣ барои донишҷӯёни зинаи бакалаври ихтисоси “1250107 Иқтисодиёт ва идора дар корхона” муассисаҳои таҳсилоти олии миёнаи касбӣ пешбинӣ гардидааст.

Китоби дарсӣ барои донишҷӯён, омӯзгорони ихтисосҳои иқтисодии мактабҳои олии миёнаи касбӣ, инчунин соҳибқорон пешбинӣ шудааст.

МУНДАРИЧА

САРСУХАН.....	5
МАВЗЎИ 1. МУҚАДДИМАИ БИЗНЕС-НАҚША	8
1.1. МОҲИЯТ ВА АҲАМИЯТИ БИЗНЕС-НАҚША	8
1.2. МАҚСАДИ ТАРТИБ ДОДАНИ БИЗНЕС – НАҚША.....	11
1.3. ВАЗИФАҲОИ АСОСИИ ТАЪИНОТИ БИЗНЕС-НАҚША.....	14
1.4. МАШҒУЛИЯТҲОИ АМАЛӢ ДОИР БА МАВЗӢ.....	17
МАВЗӢИ 2. ТАСНИФОТИ БИЗНЕС–НАҚША ВА НАМУДҲОИ ОН	21
2.1.Таснифи БИЗНЕС – НАҚША.....	21
2.2. Функсияҳои АСОСИИ БИЗНЕС-НАҚША.....	23
2.3. Намудҳои БИЗНЕС-НАҚША	25
2.4. Машғулиятҳои АМАЛӢ ДОИР БА МАВЗӢ.....	29
МАВЗӢИ 3. ХУСУСИЯТИ БИЗНЕС-НАҚШАИ ЛОИҲАҲОИ САРМОЯГУЗОРӢ	33
3.1. Мафҳум ва моҳияти БИЗНЕС-НАҚШАИ ЛОИҲАҲОИ САРМОЯГУЗОРӢ	34
3.2. Вазифаҳои АСОСИИ ТАҲИЯИ БИЗНЕС-НАҚШАИ ЛОИҲАҲОИ САРМОЯГУЗОРӢ	36
3.3. Асосноккунии БИЗНЕС-НАҚШАИ ЛОИҲАҲОИ САРМОЯГУЗОРӢ.....	38
3.4. Машғулияти АМАЛӢ ДОИР БА МАВЗӢ.....	40
МАВЗӢИ 4. ТАРКИБ ВА СОҲТОРИ БИЗНЕС – НАҚША	43
4.1. Соҳтори БИЗНЕС-НАҚШАИ ЛОИҲАИ САРМОЯГУЗОРӢ	43
4.2. Талаботи умумӣ барои БИЗНЕС-НАҚША.....	47
4.3. Марҳилаҳои Таҳияи БИЗНЕС – НАҚШАИ ЛОИҲАИ САРМОЯГУЗОРӢ	49
4.4. Машғулиятҳои АМАЛӢ ДОИР БА МАВЗӢ.....	51
МАВЗӢИ 5. ТАҶРИБАИ МУОСИР ДАТ ТАҲИЯИ БИЗНЕС–НАҚША	55
5.1. Усулҳои Таҳияи БИЗНЕС-НАҚША	55

5.2. ХАТОГИҲОИ МАЪМУЛӢ ҲАНГОМИ ТАРТИБ ДОДАНИ БИЗНЕС-НАҚША	58
5.3. АВТОМАТИКУНОНИИ ҲИСОБИ БИЗНЕС-НАҚША.....	61
5.4. МАШҒУЛИЯТИ АМАЛӢ ДОИР БА МАВЗӢЪ.....	65
МАВЗӢЪИ 6. ХУЛОСАИ ВАЗЪИЯТИ СОҲА	70
6.1. ТАВСИФИ СОҲА ВА ХУСУСИЯТҲОИ БИЗНЕС–НАҚША	70
6.2. АРЗӢБИИ БОЗОРИ ФУРӢШ.....	73
6.3. СТРАТЕГИЯҲОИ ИМКОНПАЗИРИ БОЗОРИИ ТАШКИЛОТ	79
6.4. МАШҒУЛИЯТИ АМАЛӢ ДОИР БА МАВЗӢЪ.....	82
МАВЗӢЪИ 7. НАҚШАИ ИСТЕҲСОЛӢ (ҚИСМИ 1)	87
7.1. МОҲИЯТ ВА АҲАМИЯТИ НАҚШАИ ИСТЕҲСОЛӢ	87
7.2. СОХТОРИ НАҚШАИ ИСТЕҲСОЛӢ.....	90
7.3. ИНТИХОБИ ТЕХНОЛОГИЯИ ИСТЕҲСОЛОТ.....	92
7.4. МАШҒУЛИЯТИ АМАЛӢ ДОИР БА МАВЗӢЪ.....	95
МАВЗӢЪИ 8. НАҚШАИ ИСТЕҲСОЛӢ (ҚИСМИ 2)	100
8.1. ҲИСОБИ ИҚТИДОРИ ИСТЕҲСОЛӢ, НАҚШАИ ИСТЕҲСОЛӢ ВА ФУРӢШИ МАҲСУЛОТ	100
8.2. Нишондиҳандаҳои истифодаи иқтидори истеҳсолӣ ва роҳҳои баландбардоштани онҳо	105
8.3. НАРХГУЗОРИИ АРЗИШИ АСЛИИ МАҲСУЛОТ	108
8.4. МАШҒУЛИЯТИ АМАЛӢ ДОИР БА МАВЗӢЪ.....	112
МАВЗӢЪИ 9. НАҚШАИ БОЗОРШИНОСӢ (МАРКЕТИНГӢ)....	117
9.1. SWOT- ТАҲЛИЛИ ЛОИҲА ВА МУҚОИСАИ ИН БО КОРХОНАҲОИ РАҚОБАТПАЗИР	117
9.2. МЕХАНИЗМИ НАРХГУЗОРӢ	120
9.3. НАМУДҲОИ СТРАТЕГИЯИ МАРКЕТИНГ ДАР БОЗОР	125
9.4. МАШҒУЛИЯТИ АМАЛӢ ДОИР БА МАВЗӢЪ.....	127
МАВЗӢЪИ 10. НАҚШАИ ТАШКИЛӢ.....	132
10.1. ДАВРАИ ТАШКИЛ ВА БАҚАЙДГИРИИ КОРХОНА	132
10.2. ШАКЛИ ҲУҚУҚӢ-ТАШКИЛӢ, ОИННОМА ВА СОХТОРИ ИДОРАКУНИИ КОРХОНА.....	135

10.3. Банақшагирии захираҳои меҳнатӣ ва фонди музди меҳнат.....	139
10.4. Машғулияти амалӣ доир ба мавзӯъ.....	142
МАВЗҶИ 11. АРЗЁБИИ ХАВФ	145
11.1. Хавфҳо, намудҳои талафот ва усулҳои ҳисобкунӣ.....	145
11.2. Усулҳои таҳлили хавф	149
11.3. Нишондиҳандаҳои хавф ва усулҳои баҳодиҳии он	154
11.4. Машғулияти амалӣ доир ба мавзӯъ.....	156
МАВЗҶИ 12. НАҚШАИ МОЛИЯВӢ	159
12.1. Намуд ва манбаҳои маблағгузорӣ бизнес-нақша.....	159
12.2 Таҳлили вазъи молиявии фаъолияти корхона	161
12.3. Таҳлили вазъи молиявии корхона дар давраи омодакунии лоиҳаи сармоягузорӣ.....	165
12.4. Машғулияти амалӣ доир ба мавзӯъ.....	173
МАВЗҶИ 13. УСУЛҶОИ ҶИСОБИ ИНТИХОБИ ЛОИҶАИ АЗ ЧИҶАТИ ИҚТИСОДӢ САМАРАНОК.....	176
13.1. Нишондиҳандаҳои самаранокии иқтисодии бизнес - нақша.....	176
13.2. Усулҳои интихоби лоиҳаи бештар самаранок	178
13.3.Таҳлили арзиши қорӣ	184
13.4. Машғулияти амалӣ доир ба мавзӯъ.....	187
МАВЗҶИ 14. БАҶОДИҶИИ САМАРАНОКИИ ИҚТИСОДИИ ХАРОҚОТ	195
14.1. Мақсад ва моҳияти баҳодиҳии лоиҳа	195
14.2. Усулҳои баҳодиҳии лоиҳа.....	196
14.3. Афзалиятҳо ва норасогиҳои усулҳои баҳодиҳии лоиҳа.....	205
14.4.Машғулияти амалӣ доир ба мавзӯъ	207
ФЕҶРИСТИ АДАБИЁТ.....	214